

TARTUNTATAUTILAIN 58 §:N MUKAINEN PÄÄTÖS HELSINGIN JA UUDENMAAN SAIRAANHOITOPIIRIN KUNTIEN ALUEILLE

ASIAN TAUSTAA

Maailman terveysjärjestö WHO julisti koronavirusepidemian pandemiaksi 11.3.2020. Koronavirus on yleisvaarallinen tartuntatauti. Valtioneuvosto antoi 12.3.2020 ensimmäisen suosituksen, jonka mukaan julkisia kokoontumisia rajoitetaan uuden koronaviruksen aiheuttaman infektion (covid-19) leviämisen ehkäisemiseksi.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on ajalla 13.3.2020-20.5.2021 antamallaan päätöksillä tehnyt tartuntatautilain mukaiset rajoitukset alueellaan.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on 7.5.2021 antamallaan päätöksellä (ESAVI/16248/2021) kieltänyt Etelä-Karjalan, Helsingin ja Uudenmaan ja Päijät-Hämeen kuntien alueella kaikki yli 6 henkilön sisä- ja ulkotiloissa järjestettävät yleisötilaisuudet ja yleiset kokoukset ja asettanut enintään 6 hengen sisätiloissa ja alueellisesti rajatuissa ulkotiloissa järjestettävien yleisötilaisuuksien ja yleisten kokousten järjestämisen edellytykseksi opetus- ja kulttuuriministeriön ja Terveystieteiden tutkimuskeskuksen antaman ohjeen noudattamisen.

Aluehallintovirasto on lisäksi samassa päätöksessä (ESAVI/16248/2021) velvoittanut tartuntatautilain 58 d §:n 1 momentin nojalla kaikkia 58 d §:n 5 momentissa tarkoitettuja toimijoita järjestämään 3 momentissa tarkoitettujen yleisölle avoimien tai rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitettujen tilojen käytön Etelä-Karjalan, Helsingin ja Uudenmaan ja Päijät-Hämeen kuntien alueilla siten, että asiakkaiden ja toimintaan osallistuvien seurueiden on tosiasiallisesti mahdollisuus välttää 4 momentissa tarkoitettu lähikontakti toisiinsa.

Päätös on voimassa ajalla 17.5.2021-31.5.2021.

KUULEMINEN

Kuuleminen olisi saattanut vaarantaa tämän päätöksen tarkoituksen toteutumisen, ja siitä johtuva viivästyminen olisi aiheuttanut huomattavaa haittaa ihmisten terveydelle ja yleiselle turvallisuudelle, minkä vuoksi hallintolain (434/2003) 34 §:n 2 momentin 4 kohdan nojalla asiassa ei ole suoritettu kuulemista.

ALUEHALLINTOVIRASTON RATKAISU JA PERUSTELUT

Määräys

Etelä-Suomen aluehallintovirasto kieltää tartuntatautilain 58 §:n 1 momentin nojalla Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntien alueilla kaikki sisä- ja ulkotiloissa järjestettävät yleisötilaisuudet ja yleiset kokoukset.

Ajalla 25.5.2021-31.5.2021 Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntien alueilla, pois lukien Hanko, Lohja, Karkkila ja Raasepori, voidaan kuitenkin sisätiloissa ja alueellisesti rajatuissa ulkotiloissa järjestää yleisötilaisuuksia ja yleisiä kokouksia, joihin osallistuu enintään 10 (kymmenen) henkilöä edellyttäen, että turvallisuus niissä voidaan varmistaa noudattaen opetus- ja kulttuuriministeriön ja Terveystieteiden tutkimuskeskuksen 21.9.2020 antamaa ohjetta (liite 1).

Ajalla 25.5.2021-31.5.2021 Hangon, Lohjan, Karkkilan ja Raaseporin kuntien alueilla voidaan kuitenkin sisätiloissa järjestää yleisötilaisuuksia ja yleisiä kokouksia, joihin osallistuu enintään 20 (kaksikymmentä) henkilöä ja alueellisesti rajatuissa ulkotiloissa enintään 50 (viisikymmentä) henkilöä edellyttäen, että turvallisuus niissä voidaan varmistaa noudattaen opetus- ja kulttuuriministeriön ja Terveystieteiden tutkimuskeskuksen 21.9.2020 antamaa ohjetta (liite 1).

Ajalla 1.6.2021-15.6.2021 Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntien alueilla, pois lukien Hanko, Lohja, Karkkila ja Raasepori, voidaan kuitenkin sisätiloissa järjestää yleisötilaisuuksia ja yleisiä kokouksia, joihin osallistuu enintään 10 (kymmenen) henkilöä ja alueellisesti rajatuissa ulkotiloissa enintään 50 (viisikymmentä) henkilöä edellyttäen, että turvallisuus niissä voidaan varmistaa noudattaen opetus- ja kulttuuriministeriön ja Terveystieteiden tutkimuskeskuksen 21.9.2020 antamaa ohjetta (liite 1).

Ajalla 1.6.2021-15.6.2021 Hangon, Lohjan, Karkkilan ja Raaseporin kuntien alueilla voidaan kuitenkin sisätiloissa ja alueellisesti rajatuissa ulkotiloissa järjestää yleisötilaisuuksia ja yleisiä kokouksia, joihin osallistuu enintään 50 (viisikymmentä) henkilöä edellyttäen, että turvallisuus niissä voidaan varmistaa noudattaen opetus- ja kulttuuriministeriön ja Terveystieteiden tutkimuskeskuksen 21.9.2020 antamaa ohjetta (liite 1).

Määräys on voimassa ajalla 25.5.2021-15.6.2021.

Tämä päätös korvaa 7.5.2021 annetun Etelä-Suomen aluehallintoviraston tartuntatautilain 58 §:n mukaisen määräyksen (ESAVI/16248/2021) koskien yleisötilaisuuksien ja kokousten kieltämistä Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntien alueiden osalta ajalta 25.5.-31.5.2021.

Perustelut

Keskeiset säännökset

Tartuntatautilain 1 §:n mukaan lain tarkoituksena on ehkäistä tartuntatauteja ja niiden leviämistä sekä niistä ihmisille ja yhteiskunnalle aiheutuvia haittoja.

Tartuntatautilain 58 §:n 1 momentin mukaan, kun laajaa tartunnan vaaraa aiheuttava yleisvaarallinen tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäilty tartuntatauti on todettu tai sen esiintyminen on perustellusti odotettavissa, aluehallintovirasto voi päättää alueellaan sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköiden, oppilaitosten, päiväkotien, asuntojen ja vastaavien tilojen sulkemisesta sekä yleisten kokousten tai yleisötilaisuuksien kieltämisestä, jos kyseisten rajoitusten tekeminen on tarpeen usean kunnan alueella. Edellytyksenä on lisäksi, että toimenpide on välttämätön yleisvaarallisen tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäillyn tartuntataudin leviämisen estämiseksi. Säännöksen 3 momentin mukaan edellä 1 momentissa tarkoitetut päätökset tehdään enintään yhden kuukauden ajaksi. Toimenpiteet on heti lopetettava, kun tartunnan vaaraa ei enää ole.

Tartuntatautilain 59 a §:n 1 momentin mukaan aluehallintovirasto ja kunta valvovat toimialueillaan 58 §:ssä, 58 c §:n 1 ja 2 momentissa, 58 d:ssä sekä 58 h §:n 1 momentissa säädettyjen velvollisuuksien ja rajoitusten sekä niitä koskevien päätösten noudattamista. Tartuntatautilain 59 b §:ssä säädetään valvonnan toteuttamiseksi tehtävistä tarkastuksista ja 59 c §:ssä toimivallasta antaa määräyksiä ja asettaa pakkokeinoja.

Tartuntataudeista annetun valtioneuvoston asetuksen 1 §:n 1 momentin 14 kohdan mukaan uuden koronaviruksen aiheuttama infektio on yleisvaarallinen tartuntatauti.

Valtakunnallinen ohjaus ja epidemiatilanne

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen mukaan uusi koronavirus (SARS-CoV2) tarttuu ensisijaisesti pisaratartuntana, kun sairastunut henkilö yskii tai aivastaa. Lähikontaktissa korona voi tarttua myös kosketuksen välityksellä, jos sairastunut on esimerkiksi yskinyt käsiinsä ja on sen jälkeen koskenut toiseen ihmiseen. Virus voi tarttua myös kosketuksen kautta pinnoilta, joille on hiljattain päätyntä sairastuneen hengitystie-eritteitä. Koronavirukset ovat kuitenkin rakenteeltaan sellaisia, että ne eivät säily tartuttavina pinnoilla pitkään.

Viruksille on tyypillistä, että ne muuntuvat. Muuntuneet virukset saattavat poiketa ominaisuuksiltaan aiemmin levinneestä viruskannasta. Esimerkiksi tartuttavuudeltaan merkittävästi muuttuneet viruskannat voidaan luokitella ns. huolestuttaviksi koronavirusvarianteiksi (variant of concern, VOC).

THL seuraa aktiivisesti koronaviruksen muuntumista ja arvioi varianttien vaikutuksia koronavirusepidemiaan. Maailmalla kiertää tällä hetkellä useita eri koronaviruksen muunnoksia. Uusien virusmuunnosten leviämistä voi ehkäistä samoilla keinoilla kuin aiemmin esiintyvän koronaviruksen tarttumista.

VOC-virusmuunnosten lisäksi Suomessa ja muualla maailmassa esiintyy myös muita muuntuneita viruskantoja, joissa olevien mutaatioiden merkitystä viruksen tartuttavuuteen tai rokotesuojaan ei vielä tunneta.

Koronavirusrokote tarjoaa suojaa koronavirustautia ja erityisesti sen vakavia muotoja vastaan. Koronarokotteet estävät hyvin myös virusinfektiota ja viruksen erittymistä sekä tarttumista ihmisestä toiseen. Tämän perusteella ajatellaan, että koronarokotteet voivat edesauttaa niin sanotun epäsuoran suojan ja laumasuojan syntymistä. Kuinka hyvän suojatehon rokotettu saa, riippuu rokotetun iästä ja perussairauksista; siitä, minälaisesta koronataudista on kyse ja sillä hetkellä kiertävistä viruksista. Nykytiedon valossa nyt käytössä olevat koronavirusrokotteet antavat suojaa myös uusien virusmuotojen vastaan, mutta rokotteiden suojateho voi olla tiettyjä muunnoksia vastaan heikompi. On todennäköistä, että rokotus suojaa rokotettua vakavalta koronavirustaudilta myös silloin, kun taudin aiheuttajana on muuntovirus.

Koronarokotukset on aloitettu EU:n alueella ja 27.12.2020 myös Suomessa.

Valtioneuvosto on periaatepäätöksellään 3.9.2020 (VНК/2020/106) puoltanut sosiaali- ja terveysministeriön tekemää toimintasuunnitelmaa hybridistrategian mukaisten suositusten ja rajoitusten toteuttamiseen covid-19-epidemian ensimmäisen vaiheen jälkeen (sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2020:26). Suunnitelmassa epidemian hallinnan lähtökohdina ovat paikallisten ja alueellisten viranomaisten tartuntatautilain mukaisesti tekemät toimet ja päätökset.

Sosiaali- ja terveysministeriö 29.12.2020 lisäksi lähettänyt kunnille, sairaanhoitopiireille ja muille kuntayhtymille kirjeen Hybridistrategian toimintasuunnitelman päivitykset (VN/288/2020). Kirjeessä todetaan ministeriön päivittäneen Valtioneuvoston periaatepäätöksen 22.12.2020 mukaisesti hybridistrategian toimintasuunnitelman. Kirjeessä todetaan, että toimintasuunnitelmassa kuvataan kolme epidemian vaihetta luonnehtivaa kuvausta, joiden avulla suositusten ja rajoitusten tarvetta ja kohdentamista arvioidaan ja joita käytetään päätöksenteon tukena alueellisesti ja valtakunnallisesti. Vaihekuvausten joitakin yksityiskohtia on tarkennettu syksyn 2020 kokemusten perusteella.

Valtioneuvosto on periaatepäätöksellään 26.1.2021 puoltanut, että sosiaali- ja terveysministeriö tekee täydennyksen hybridistrategian toteuttamisesta annettuun toimintasuunnitelmaan. Sosiaali- ja terveysministeriö on 28.1.2021 antanut ohjauskirjeen Rajoitustoimenpiteet virusmuunnoksen ja epidemian leviämisen estämiseksi (VN/909/2021). Kirjeen mukaan uutena potentiaalisesti merkittävänä epidemiologisena uhkatekijänä on ilmennyt SARS-COV-2 virusmuunnoksia, jotka leviävät selvästi nopeammin kuin koronaviruksen aiemmat alatyypit. Vaikka tapauskuolleisuus ei vaikuta lisääntyneen, voi uusi virusmuunnos yleistyessään aiheuttaa selvästi aiempaa nopeammin leviävän epidemian ja lisääntyneen tapausmäärän johdosta vakavasti vaarantaa terveydenhuoltojärjestelmän kantokyvyn. Virusmuunnoksen muodostaman merkittävän uuden epidemiauhan johdosta hybridistrategian toimintasuunnitelmaan on 26.1.2021 tehty täydennys, jota valtioneuvosto on periaatepäätöksellään (STM/12/2021) puoltanut. Kirjeessä annetaan toimintasuunnitelman mukaiset suositukset toimenpiteille nykytilanteessa. Kirjeessä tuodaan lisäksi esiin, että toimintasuunnitelman täydennyksessä kuvataan ennakkollisesti kaksi epidemian edelleen kiihtymisen tilannetta ja niihin liittyvää toimenpidekokonaisuutta.

Valtioneuvosto on 25.2.2021 (STM/2021/32) tehnyt periaatepäätöksen hybridistrategian toimintasuunnitelman täydennyksessä tarkoitetun tason kaksi käyttöönotosta. Sosiaali- ja terveysministeriö on 25.2.2021 antanut ohjauskirjeen Rajoitustoimenpiteet virusmuunnoksen ja epidemian leviämisen estämiseksi – tartuntatautilain uudet valtuudet ja hybridistrategian toimintasuunnitelma (VN4947/2021), jossa todetaan, että tartuntatautilain muutos (147/2021), jolla lakiin lisättiin uudet tilapäiset toimivaltuudet epidemian leviämisen estämiseksi, tuli voimaan 22.2.2021. Tilapäiset valtuudet ovat voimassa 30.6.2021 saakka. Ministeriö on tämän lainmuutoksen johdosta 25.2.2021 päivittänyt toimintasuunnitelman osan 3 sekä sen liitteenä aiemmat 23.10.2020 annetut ministeriöiden toimenpidesuositukset eri epidemiavaiheisiin.

Valtioneuvosto on yhteistoiminnassa tasavallan presidentin kanssa todennut 1.3.2021, että Suomessa vallitsevat poikkeusolot (VНК/2021/21). Valtioneuvoston päätöksen perustelumuiotiossa todetaan, että covid-19-taudin torjumiseksi ja terveydenhuollon kantokyvyn turvaamiseksi tilanne ei ole hallittavissa viranomaisten säännönmukaisin toimivaltuuksin. Ohjauskirjeellään (VN/5229/2021) sosiaali- ja terveysministeriö on 1.3.2021 ohjannut kaikki THL:n sekä ministeriön arvion mukaiset leviämisvaiheen kriteerit täyttävät tai niihin toimenpidetarpeiltaan muista syistä rinnastettavat alueet ottamaan käyttöön hybridistrategian toimintasuunnitelman sekä sen täydennyksen mukaiset leviämisvaiheen toimet (ml. tartuntatautilain uudet valtuudet) ja tason kaksi lisätoimet.

Sosiaali- ja terveysministeriön on 9.4.2021 (VN/9358/2021) antanut ohjauskirjeen koskien rajoitustoimenpiteitä virusmuunnoksen ja epidemian leviämisen estämiseksi. Kirjeellä on annettu uusi ohjaus 30.4.2021 saakka. Sosiaali- ja terveysministeriö ohjaa Terveyden ja hyvinvoinnin

laitoksen sekä ministeriön arvion mukaiset leviämisvaiheen kriteerit täytävät tai niihin toimenpidetarpeiltaan muista syistä rinnastettavat alueet ottamaan käyttöön hybridistrategian toimintasuunnitelman sekä sen täydennyksen mukaiset leviämisvaiheen toimet (ml. tartuntatautilain uudet valtuudet) ja lisätoimet.

Sosiaali- ja terveysministeriön kirjeen mukaan, vaikka alueet ohjataan pääsääntöisesti aikuisväestöä koskeviin leviämisvaiheen toimiin ja lisätoimiin, niillä leviämisvaiheen alueilla, joilla epidemia ei osoita rauhoittumisen merkkejä, suosituksia ja rajoituksia ei lähtökohtaisesti tulisi purkaa ilman tarkkaa harkintaa sen vaikutuksista ja mahdollisista korvaavista toimenpiteistä. Myös lapsiin ja nuoriin kohdistuvat, toimintasuunnitelman mukaiset rajoitustoimet ovat alueiden harkinnassa olevassa keinovalikossa edelleen. Epidemian rauhoittuessa suosituksia ja rajoituksia tulee purkaa vain huolellisesti harkiten. Etelä-Suomen aluehallintoviraston toimialueen kaikki sairaanhoitopiirit on määritetty kuuluvaksi tähän ryhmään.

Sosiaali- ja terveysministeriö on 23.4.2021 antamallaan kirjeellä Rajoitustoimenpiteet virusmuunnoksen ja epidemian leviämisen estämiseksi (VN/11430/202) ohjannut edelleen alueita toimenpidetason 2 mukaisesti 31.5.2021 saakka. Leviämisvaiheen alueille ministeriö ohjaa tekemään muun muassa tartuntatautilain 58 d §:n mukaiset päätökset asiakkaille ja osallistujille tarkoitettujen tilojen käyttöedellytysten asettamisesta säännöksessä tarkoitettujen edellytysten täytyessä sekä tartuntatautilain 58 §:n mukaiset päätökset yli kuuden henkilön yleisötilaisuuksien kieltämisestä tai viime sijassa päätökset yleisötilaisuuksien järjestämisen kieltämisestä kokonaan siten, että enintään kuuden henkilön tilaisuudet ovat sallittuja ainoastaan pakottavasta lakisääteisestä syystä. Lisäksi kirjeessä suositellaan, että kiihtymisvaiheessa oleviksi arvioituilla alueilla otetaan valtakunnallisen epidemiatorjunnan tehostamiseksi sekä epidemian leviämisen estämiseksi käyttöön vastaavat toimenpiteet. Kirjeessä todetaan, että mikäli toimenpidetasoista luovutaan ennen ohjauksen määräpäivän päättymistä, ministeriö antaa erillisen uuden ohjauksen tämän merkityksestä ja epidemiavaiheisiin liitetystä toimenpidesuosituksista.

Valtioneuvosto totesi poikkeusolot päättyneiksi 27.4.2021 ja antoi asetukset, jotka kumoavat poikkeusolojen nojalla käyttöön otetut toimivaltuudet (VNK/2021/48).

Valtioneuvosto on 6.5.2021 tehnyt periaatepäätöksen hybridistrategian toimintasuunnitelman täydennyksessä tarkoitettujen toimenpidetason käytöstä luopumisesta (STM/2021/83). Valtioneuvosto toteaa periaatepäätöksessä, että perusteet toimenpidetasojen käytöstä luopumiselle ovat olemassa. Valtioneuvosto puoltaa, että sosiaali- ja terveysministeriö kumoaa hybridistrategian toteuttamisesta annettuun toimintasuunnitelmaan 26.1.2021 tehdyn täydennyksen toimenpiteistä epidemian uhkaa-

van nopean kiihtymisen ja tartuttavampien virusmuunnosten yleistymisen estämiseksi. Periaatepäätöksen jatkotoimenpiteenä sosiaali- ja terveysministeriö ohjaa kaikki alueet luopumaan toimenpidetasoihin liitetystä lisätoimenpiteistä sekä siirtymään voimassa olevan hybridistrategian toimintasuunnitelman mukaisiin alueelliseen epidemiavaiheeseen liitettyihin toimenpiteisiin. Kaikkien toimenpiteiden arvioinnissa ja niiden purkamista harkittaessa on otettava yhdenmukaisesti huomioon julkisen vallan velvollisuus estää epidemian leviämistä ja turvata terveydenhuollon toimintakapasiteetti. Tämän vuoksi päätösharkinnassa on ennakoitava kunkin toimenpidekokonaisuuden merkitystä ja vaikutuksia tilanteen kehittyessä. Toimenpiteiden vaikuttavuuden sekä kokonaishyötyjen ja kustannusten seurannan perusteella viranomaisilla on velvollisuus ryhtyä perusoikeuksien turvaamiseksi tarvittaviin toimenpiteisiin. Rajoitustoimenpiteitä ei saa myöskään purkaa ennenaikaisesti, vaan suosituksia ja rajoituksia tulee lieventää harkiten, jotta uusia tartuntaryppäitä ei pääse syntymään.

Sosiaali- ja terveysministeriö on 10.5.2021 antanut ohjauskirjeen Epidemiavaiheisiin perustuvat suositukset ja rajoitukset epidemian leviämisen ehkäisemiseksi (VN/12820/2021). Kirjeellä sosiaali- ja terveysministeriö ohjaa kaikki alueet luopumaan 10.5.2021 lähtien toimenpidetasoihin liitetystä lisätoimenpiteistä sekä siirtymään hybridistrategian toimintasuunnitelman mukaisiin alueelliseen epidemiavaiheeseen liitettyihin toimenpiteisiin. Kirjeessä esitetään ministeriön suositukset eri epidemiavaiheen alueille ja ohjaus annetaan 31.5.2021 saakka. Kirjeen mukaan lähtökohdiana alueille kohdistuvien rajoitusten lieventämisessä ja purkamisessa on hybridistrategian mukaisten epidemian vaiheiden määrittelyt ja toimenpiteet. Kunkin alueen tilannetta arvioitaessa on merkitystä annettava myös ympäröivien alueiden tartuntatilanteelle sekä valtakunnalliselle epidemiatilanteelle. Rajoitusten lieventämisen tai purkamisen jälkeenkin on huomattava, että aluehallintovirastot, kunnat ja muut toimivaltaiset tahot voivat asettaa alueellisia ja paikallisia rajoituksia silloin, kun se on ennakkoivasti välttämätöntä epidemian leviämisen estämiseksi.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) hybridistrategian seurannan valtakunnallisen tilannearvioraportin 19.5.2021 mukaan Suomessa uusien covid-19-tapausten määrä kääntyi maaliskuun puolenvälin jälkeen selvästi laskuun, ja epidemia rauhoittui. Annetut suositukset ja rajoitukset sekä näiden huolellinen noudattaminen käänsivät epidemian kehittymisen parempaan suuntaan. Rokotukset ovat myös estäneet tartuntoja.

Viimeisen neljän viikon aikana tapausmäärät eivät ole kuitenkaan jatkaneet yhtä jyrkästi laskuaan, vaan myönteinen kehitys on pysähtynyt. Viikoilla 16-19 tapauksia todettiin noin 1400-1600 viikoittain. Viikolla 19 (ajalla 10.-16.5.) todettiin yhteensä 1401 uutta covid-19-tapausta, mikä on alle 100 tapausta vähemmän kuin edellisellä viikolla. Maaliskuun huippulukemista tapausmäärät ovat kuitenkin vähentyneet, viikolla 19 tapauksia todettiin noin 70 % vähemmän kuin maaliskuun viikolla 10, jol-

loin tapausmäärä oli koko epidemia-ajan korkein (4941 tapausta). Saatauhatta asukasta kohden uusia tartuntoja ilmaantui kahden viimeksi kuluneen viikon aikana 52, ja kahden niitä edeltävän viikon aikana 54.

Arvioitu tehollinen tartuttavuusluku on tällä hetkellä 0,8–1,0 (90 % todennäköisyysväli). Luku on sama kuin viime viikolla, mutta suurempi kuin huhtikuussa. Koko huhtikuun ajan arvioitu tartuttavuusluku oli alle yhden.

Vaikka kevään ja kesän edetessä rokotusten eteneminen ja kausivaihtelu tukevat epidemiatilanteen kohenemista, epidemiatilanne on uudelleen heikentynyt osalla alueista. Tartuntojen määrät voivat jälleen kasvaa, kun rajoituksia on osalla alueista jo lievennetty ja jos ihmisten väliset kontaktit kesän lähestyessä lisääntyvät.

Koronarokote suojaa hyvin koronavirustautia ja sen vakavia muotoja vastaan. Rokote ei kuitenkaan täysin poista tartunnan saamisen ja tartuttamisen riskiä. Siksi on tärkeää, että myös yhden tai kaksi rokoteannosta saaneet huolehtivat vieläkin turvaväleistä, käyttävät kasvomaskia, pesevät käsiä ja noudattavat muita ohjeita viruksen leviämisen ehkäisemiseksi.

Alueiden epidemiatilanteissa on suuria eroja: maan etelä- ja lounaisosissa covid-19-tapausten ilmaantuvuus on edelleen suurempi kuin muualla maassa. Joillakin alueilla myönteinen kehitys on pysähtynyt, ja osalla alueista paikalliset tartuntarypät ovat aiheuttaneet alueellisen tilanteen äkillisen heikentymisen ja tartuntojen lisääntymistä.

Koronavirustesteissä on käyty edelleen paljon, vaikka testimäärä on laskenut edellisistä viikoista. Viikolla 19 testejä tehtiin yli 111 000 kappaletta, kun edellisellä viikolla testejä tehtiin noin 20 000 enemmän. Positiivisten näytteiden osuus testatuista näytteistä oli viikolla 19 noin 1,3 %. Positiivisten näytteiden pieni %-osuus on hyvä mittari, joka kertoo, että väestössä kiertävät tartunnat havaitaan edelleen tehokkaasti.

Koko maassa uusien kotimaisten tartuntojen tartunnanlähde saatiin selvitettyä yli 70 %:ssa tapauksista. Uusista tartunnoista noin 40 % todettiin henkilöillä, jotka olivat tartunnan toteamishetkellä karanteenissa.

Sairaalahoidon kuormitus oli suurimmillaan maaliskuun lopulla ennen pääsiäistä (viikoilla 12 ja 13). Erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon osastoilla hoidettavien potilaiden määrä on pieneni huhti-toukokuun aikana, mutta viime viikkoon verrattuna potilasmäärissä on jälleen huolestuttavaa nousua. Tehohoidon potilasmäärä on pysynyt valtakunnallisesti vakaampana. Ennusteet tulevan viikon valtakunnallisista erikoissairaanhoito- ja tehohoitojaksojen lukumääristä ovat hieman laskeutuneet edellisen viikon ennusteista.

Koronavirusrokotukset etenevät hyvin kaikilla erityisvastuualueilla. Koko maassa noin 90 % 70 vuotta täyttäneistä on saanut yhden rokoteannoksen, ja kaikista yli 16-vuotiaista noin 46 %. Rokotusjärjestyksessä on

pääosin edetty rokottamaan riskiryhmien rokottamisen jälkeen ikäjärjestyksessä. Kaikkien halukkaiden 16 vuotta täyttäneiden arvioidaan saaneen ensimmäisen rokoteannoksen heinäkuun loppuun mennessä. Rokotusten arvioidaan vähentäneen sairaalahoidon tarvetta covid-19-tautiin sairastuneilla.

Hallitus hyväksyi 20.4.2021 suunnitelman koronarajoitusten purkamisesta ja antoi 27.4. asetukset valmiuslain toimivaltuuksien käytön kumoamisesta. Sosiaali- ja terveysministeriö teki 10.5. päätöksen, jonka mukaan koronaepidemian torjunnassa luovutaan valtakunnallisista toimenpidetasoista. Koronaviruksen torjunnassa painotetaan jatkossa alueellisia rajoituksia ja suosituksia.

Käytössä olevat suositus- ja rajoitustoimet ovat estäneet tartuntoja, ja epidemiatilanteessa on maaliskuun puolenvälin jälkeen todettu huomattavaa myönteistä kehitystä. Viimeisten neljän viikon aikana tartuntojen väheneminen on kuitenkin pysähtynyt. Tämä osoittaa, että tehtyjä suosituksia ja rajoituksia tulee purkaa maltillisesti epidemiatilanteen hallitsemiseksi.

Vaikka epidemiatilanne on kokonaisuudessaan parantunut, on perusteltua, että alueilla pidetään yllä tehokkaita ja kattavia keinoja tartuntojen estämiseksi. Oikeasuhtaiset rajoitustoimet sekä tehokas testaus ja nopea tartunnan jäljitys mahdollistavat epidemiatilanteen kehittymisen suotuisaan suuntaan. Suotuisan kehityksen jatkuminen on edellytys sille, että rajoituksia päästään edelleen lieventämään ja purkamaan.

Koronavirus tarttuu sosiaalisissa tilanteissa tehokkaasti. Jokainen voi omalla toiminnallaan hidastaa koronaviruksen leviämistä. On ensisijaisen tärkeää edelleen noudattaa voimassa olevia suosituksia ja rajoituksia sekä rajoittaa kontaktien määrää. Lievienkin koronavirustautiin sopivien oireiden ilmetessä on hakeuduttava heti testiin. Uusien virusmuunnosten tarttumista ihmisestä toiseen voidaan estää samoilla keinoilla kuin väestössä jo aiemmin esiintyneen koronaviruksen leviämistä.

Rajojen terveysturvallisuutta pyritään edelleen parantamaan. STM on ohjeistanut kaikkia toimivaltaisista viranomaisista toimimaan tilanteen edellyttämällä tavalla ja käyttämään kaikkia tartuntatautilain mahdollistamia toimivaltuuksiaan koronaepidemian leviämisen estämiseksi.

Epidemiatilanne sairaanhoitopiirien alueilla ja saadut asiantuntija-arviot

Aluehallintoviraston rajoituspäätösten tarkoituksena on tartuntatautilain 1 §:ssä säädettyin tavoin ennaltaehkäistä tartuntatautilanteen pahenemista. Joukkoaltistumisten ja taudin leviämisen riski on erityisen suuri kaikissa tilanteissa, joissa suuri joukko ihmisiä kokoontuu ja voi päätyä lähikontakteihin keskenään.

Etelä-Suomen aluehallintoviraston toimialueen sairaanhoitopiirit ovat sosiaali- ja terveysministeriön 10.9.2020 lähettämässä kirjeessä esitetyn

ohjauksen mukaisesti perustaneet alueelliset covid-19-yhteistyöryhmät. Yhteistyöryhmien tilannearvioissa huomioidaan epidemiatilanteen lisäksi tartunnan torjuntatoimenpiteiden kokonaisvaikutuksia, mukaan lukien taloudellisia ja elinkeinoelämään liittyviä vaikutuksia. Aluehallintovirasto on mukana työryhmissä, kuten on myös Terveystieteiden ja hyvinvointin laitoksen sekä kunkin alueen elinkeino-, liikenne-, ja ympäristökeskusten edustus.

Aluehallintovirasto on saanut Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin alueelliselta koronakoordinaatioryhmältä arvion sairaanhoitopiirin covid-19-tilannekuvasta ja sen esittämät näkemykset epidemian hillitsemiseksi tarvittavista alueellisista rajoitustoimenpiteistä.

Helsingin ja Uudenmaan alueellisen koronakoordinaatioryhmän kokouksessa 20.5.2021 saatujen tietojen mukaan alue on leviämismuodossa. HUS-alueella ei ole merkittävää muutosta todettujen covid-tapausten ilmaantuvuudessa neljän viikon seurantaajaksolla. Koko HUS-alueen 14 päivän ilmaantuvuus 100 000 henkilöä kohden on ollut koko Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin alueella 82,8, Espoossa 94,2, Helsingissä 70, Itä-Uudellamaalla 51,9, Keravalla 57, Keski-Uudellamaalla 66 ja Vantaalla 135.

Kokouksessa esitetyn materiaalin mukaan positiivisten näytteiden osuus testatuista on Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin alueella 1,5 %. 21.5.2021 ilmoitetun tiedon mukaan HUS:n erikoissairaanhoidossa on 33 potilasta, joista 14 on teho-osastolla. Osa teho-osaston potilaista on muista sairaanhoitopiireistä.

Hanko, Raasepori, Lohja, Vihti ja Karkkila esittivät alueillensa muuta Uuttamaata kevyempiä rajoituksia. 14 päivän ilmaantuvuus 100 000 henkilöä kohden näissä kunnissa on Hangossa 0, Raaseporissa 7, Lohjalla 11, Vihdissä 92 ja Karkkilassa 11. Keski-Uusimaa ja Itä-Uusimaa toivoivat kesäkuulle suunniteltuja lievempiä rajoituksia alueilleen jo toukokuussa. 14 päivän ilmaantuvuus 100 000 henkilöä kohden Keski-Uusimaalla on 66 ja Itä-Uudellamaalla 51,9.

Kokouksessa esitetyn epidemiologisen tilanteen ja käydyin keskustelun perusteella Uudenmaan alueellinen koordinaatioryhmä katsoo tämän päivän tietoon perustuen lain edellytysten ja välttämättömyyden edelleen täyttyvän TTL 58 §:n mukaisen 31.5. asti voimassa olevan päätöksen yleisötilaisuuksien ja yleisten kokousten kieltämisestä (6 hengen raja) osalta ja katsoo päätöksen olevan edelleen välttämättömän yleisvaarallisen covid-19-tartuntataudin leviämisen estämiseksi HUS-alueen ilmaantuvuuden ollessa 82,8 / 100 000 / 14 vrk.

Edelleen Uudenmaan alueellinen koordinaatioryhmä suosittelee aluehallintovirastoa tekemään TTL 58 §:n mukaisen päätöksen ajaksi 1.–30.6.2021 siten, että sisätiloissa henkilömäärä rajoitetaan 10:een ja ulkotiloissa 50:een olettaen epidemiakehityksen olevan suotuisa. Lisäksi suositellaan aluehallintovirastoa harkitsemaan joidenkin alueiden osalta

tautilanne huomioiden lievempää rajoitusta, esimerkiksi 20–30 henkeä sisällä ja yli 50 henkeä ulkona.

PKS koronakoordinaatioryhmän suositukseen perustuen Helsinki esitti kokouksen päätöksestä eriavästi, että 1.6. alkaen sisätiloissa raja on 10 henkeä ja ulkotiloissa 50 henkeä ja että ulkotilojen osalta tiloja tulee voida eriyttää enintään 50 hengen lohkoihin.

Edelleen kokouksessa esitetyn epidemiologisen tilanteen ja käydyin keskustelun perusteella Uudenmaan alueellinen koordinaatioryhmä katsoo tämän päivän tiedon perusteella lain edellytysten ja välttämättömyyden edelleen täyttyvän ja toteaa TTL 58 d §:n mukaisen 31.5. asti voimassa olevan päätöksen asiakkaille ja osallistujille tarkoitettujen tilojen käytön edellytyksistä (mahdollisuus lähikontaktien tosiasialliseen välttämiseen) olevan edelleen välttämätön covid-19-epidemian hallitsemattoman leviämisen estämiseksi HUS-alueen ollessa leviämisvaiheessa (ilmaantuvuus on 82,8 / 100 000 / 14 vrk).

Sairaanhoitopiirin alueella todetaan tautiryppäitä, joiden tartuntaketjuja ei pystytä luotettavasti jäljittämään ja jotka aiheuttavat asiantuntija-arvion mukaan merkittävän riskin uusien tartuntojen leviämiseen alueella. Lisäksi on ilmeistä, että 58 c §:n mukaiset ja muut toimenpiteet eivät ole riittäviä.

Uudenmaan alueellinen koordinaatioryhmä suositaa edellä mainittuihin edellytyksiin perustuen aluehallintovirastoa tekemään TTL 58 d §:n mukaisen päätöksen, jolla edellytetään asiakkaille ja toimintaan osallistuville sekä seurueille mahdollisuutta tosiasiallisesti välttää lähikontakti edelleen ajaksi 1.–30.6.2021.

THL katsoo, että esitetyt rajoitustoimenpiteet kuvastavat hyvin THL:n kantaa ja ovat välttämättömiä, sopivassa suhteessa ja tarkoituksenmukaisia.

Pääkaupunkiseudun koronakoordinaatioryhmän kokouksessa 20.5.2021 ryhmä suosittelee, että Etelä-Suomen aluehallintovirasto jatkaa päätöstä tosiasiallisen etäisyyden pitämisestä julkisissa tiloissa tartuntatautilain väliaikaisen 58 d § perusteella 1.6.2021 alkaen edelleen 30.6.2021 saakka. Koordinaatioryhmä suosittelee myös, että Etelä-Suomen aluehallintovirasto jatkaa päätöstä kaikkien sisä- ja ulkotiloissa järjestettävien yleisötilaisuuksien ja yleisten kokousten kieltämisestä määräajaksi kuitenkin siten, että 1.6. lähtien sisätiloissa voi oleskella enintään 10 henkilöä ja ulkotiloissa enintään 50 henkilöä, mikäli noudatetaan OKM/THL 21.9.2020 antamaa ohjetta. Ulkotilojen osalta tiloja voidaan eriyttää enintään 50 henkilön lohkoihin. Koordinaatioryhmä suosittelee, että avin päätös olisi voimassa 30.6.2021 saakka. Päätöstä tulisi muuttaa, mikäli epidemiatilanne kehittyy huonompaan suuntaan.

Pääkaupunkiseudun ulkopuolisten Uudenmaan kuntien tilannekuvakokouksessa 20.5.2021 kokouksen kannaksi tiivistettiin, ettei koko HUS-

alueelle tule soveltaa automaattisesti samoja rajoituksia. Useat kokouksessa edustetut kunnat vaativat väljempää kuin ns. 10 + 50-mallisia koontumisrajoituksia. Näitä kuntia ovat ainakin Hanko, Raasepori, Lohja, Vihti ja Karkkila.

Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) hybridistrategian seurannan valtakunnallisten tilannearvioraporttien mukaan viikoilla 16-19 Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin seitsemän päivän ilmaantuvuusluvut 100 000 asukasta kohden ovat olleet 47.8, 41.0, 43.1 ja 39.7 ja positiivisten näytteiden prosenttiosuus testatuista on ollut 1.5, 1.4, 1.3 ja 1.4.

Johtopäätös

Valtioneuvosto on 6.5.2021 tehnyt periaatepäätöksen hybridistrategian toimintasuunnitelman täydennyksessä tarkoitettujen toimenpidetasojen käytöstä luopumisesta. Valtioneuvosto toteaa periaatepäätöksessä, että perusteet toimenpidetasojen käytöstä luopumiselle ovat olemassa. Valtioneuvosto puoltaa, että sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö kumoaa hybridistrategian toteuttamisesta annettuun toimintasuunnitelmaan 26.1.2021 tehdyn täydennyksen toimenpiteistä epidemian uhkaavan nopean kiihtymisen ja tartuttavampien virusmuunnosten yleistymisen estämiseksi.

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö on 10.5.2021 antamallaan ohjauskirjeellä ohjannut kaikki alueet luopumaan 10.5.2021 lähtien toimenpidetasoihin liitetyistä lisätoimenpiteistä sekä siirtymään hybridistrategian toimintasuunnitelman mukaisiin alueelliseen epidemiavaiheeseen liitettyihin toimenpiteisiin.

Aluehallintovirasto toteaa, että epidemia on tällä hetkellä Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirissä leviämisvaiheessa. Saatujen selvitysten mukaan viimeisen 14 vuorokauden ilmaantuvuus 100 000 asukasta kohden on Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirissä 82,8. Sairaanhoitopiireissä todetaan tautiryppäitä, joita ei pystytä luotettavasti jäljittämään ja jotka aiheuttavat merkittävän riskin tartuntojen leviämiseksi. Annettavilla rajoituksilla tartuntojen leviämistä pyritään hallitsemaan muun muassa rajoittamalla ihmisten välisiä kontakteja. Uudenmaan alueellinen koordinaatioryhmä suosittelee aluehallintovirastoa harkitsemaan joidenkin alueiden osalta tautitilanne huomioiden lievempää rajoitusta. Hangon, Raaseporin, Lohjan ja Karkkilan epidemiologinen tilanne on huomattavasti muuta Uuttamaata parempi 14 päivän ilmaantuvuuden ollessa niissä kaikissa 100 000 henkilöä kohden 0-11. Aluehallintovirasto toteaa, että kuitenkin näiden kuntien viereisillä alueilla Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirissä sekä Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirissä on selvästi huonompi epidemiatilanne, mikä aiheuttaa riskin tartuntojen leviämiseksi myös näihin kuntiin. Itä-Uudenmaan ja Keski-Uudenmaan osalta aluehallintovirasto toteaa tilanteen olevan oleellisesti samankaltainen kuin muualla Uudellamaalla eikä poikkeaville rajoituksille ole perusteita.

Ottaen huomioon edellä mainittu sekä Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen ja sairaanhoitopiirien asiantuntijatahoina antamat suositukset sekä Sosiaali- ja terveysministeriön antama ohjaus 10 henkilön yleisötilaisuuden rajoituksesta leviämisvaiheen alueille sisä- ja ulkotiloissa, Etelä-Suomen aluehallintovirasto pitää tartuntataudin leviämisen estämiseksi välttämättömänä kieltää Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntien alueilla kaikki yleisötilaisuudet ja yleiset kokoukset kuitenkin niin, että sisätiloissa ja alueellisesti rajatuissa ulkotiloissa voidaan järjestää yleisötilaisuuksia ja yleisiä kokouksia rajoitetusti tämän päätöksen määräys-kohdassa todetuin tavoin. Aluehallintovirasto katsoo, ettei yleisötilaisuuksien ja yleisten kokousten salliminen 50 henkilöä suuremmille henkilömäärille kerrallaan ulkotiloissakaan ole tässä vaiheessa arvioiden päätöksen voimassaoloaikana mahdollista HUS-alueen epidemiatilanne huomioon ottaen.

Etelä-Suomen aluehallintoviraston päätös toimialueensa kuntien alueelle perustuu tähänhetkiseen alueellisen tilanteen kokonaisarvioon, jossa on arvioitu covid-19-taudin alueellisia tosiasiallisia vaikutuksia kansanterveyteen ja otetaan huomioon Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen asiantuntemuksen lisäksi myös alueellisten viranomaisten näkemykset, sekä Sosiaali- ja terveysministeriön antama ohjaus rajoitustoimien tarpeellisuudesta. Toimenpiteitä harkittaessa on otettu huomioon, että tällä päätöksellä on vaikutusta yhteiskuntaan, talouteen, elinkeinoelämään sekä perusoikeuksien toteutumiseen. Tällä päätöksellä kuitenkin rajoitetaan toimintaa ainoastaan siltä osin kuin on välttämätöntä epävarmassa epidemiologisessa tilanteessa.

Aluehallintovirasto voi tehdä tartuntatautilain 58 §:n 1 momentin ja 58 d §:n 1 momentin mukaisen päätöksen enintään yhden kuukauden ajaksi. Jos epidemiologinen tilanne muuttuu, aluehallintovirasto arvioi tätä koontumisia ja tilojen käyttöä koskevaa rajoituspäätöstä uudestaan.

Edellä todetun perusteella tämä määräys on välttämätön tartuntataudin leviämisen estämiseksi Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntien alueilla.

SOVELLETUT OIKEUSOHJEET

Tartuntatautilaki (1227/2016) 1, 8, 58, 59 a-c ja 91 §

Valtioneuvoston asetus tartuntataudeista (146/2017) 1 ja 5 §

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen saa tartuntatautilain 90 §:n 1 momentin mukaan hakea muutosta valittamalla Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään. Valitusosoitus on liitteenä.

TÄYTÄNTÖÖNPANO

Tämä päätös pannaan täytäntöön heti mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta tartuntatautilain 91 §:n 1 momentin nojalla.

LISÄTIETOJA

Lisätietoja asiasta antaa tarvittaessa aluehallintoylilääkäri Laura Nikunen, puh. 029 501 6000 (vaihde).

ylivohtaja

Merja Ekqvist

aluehallintoylilääkäri

Laura Nikunen

LIITTEET

Liite 1, Opetus- ja kulttuuriministeriön ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen 21.9.2020 päivätty ohje koronavirustartuntojen ehkäisemisestä yleisötilaisuuksien ja yleisten kokoontumisten yhteydessä sekä julkisten tilojen käytössä

Liite 2, Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin alueen kunnat

JAKELU JA SUORITEMAKSU**Päätös yleistiedoksiantona**

Tämän päätöksen tiedoksianto tapahtuu yleistiedoksiantona. Asiakirja pidetään kaikkien nähtävillä Etelä-Suomen aluehallintovirastossa 24.6.2021 saakka. Päätöksen nähtäville asettamisesta ilmoitetaan yleisessä tietoverkossa aluehallintoviraston verkkosivulla www.avi.fi.

Tämän päätöksen tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä siitä, kun edellä mainittu ilmoitus on julkaistu aluehallintoviraston verkkosivulla.

Tiedoksi

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin alueen kunnat ja kuntayhtymät

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri, jota pyydetään tiedottamaan päätöksestä alueidensa kuntien tartuntataudeista vastaavia lääkäreitä

Helsingin, Itä-Uudenmaan ja Länsi-Uudenmaan poliisilaitokset

Helsingin kaupungin, Itä-Uudenmaan, Keski-Uudenmaan ja Länsi-Uudenmaan pelastuslaitokset

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Sosiaali- ja terveysministeriö

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Valtioneuvoston kanslian viestintäosasto

Digi- ja väestötietovirasto

Maksutta

Tämä asiakirja ESAVI/18300/2021 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument ESAVI/18300/2021 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Nikunen Laura 24.05.2021 09:33

Ratkaisija Ekqvist Merja 24.05.2021 09:40